

Eğitim Fakültelerinin Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliklerinin Karşılaştırılması

Comparison of Education Faculties' Education-Teaching and Examination Regulations

Erdal TOPRAKÇI⁽¹⁾, Gözde BAYDEMİR⁽²⁾, Arzu KOÇAK⁽³⁾, Özlem AKKUŞ⁽⁴⁾

Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sivas

⁽¹⁾etoprakci@cumhuriyet.edu.tr, ⁽²⁾gbaydemir@cumhuriyet.edu.tr,

⁽³⁾arzukocak@cumhuriyet.edu.tr, ⁽⁴⁾ozlakkus@mynet.com

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; Türkiye'deki Devlet ve Vakıf Üniversitelerinde bulunan Eğitim Fakültelerinin Eğitim-Öğretim ve Sınav yönetmeliklerini; Sınavlar, Değerlendirme ve Geçişler açısından karşılaştırmak, benzerlik ve farklılıklarını belirleyerek Türkiye'deki üniversitelerin Eğitim Fakülteleri arasında standart bir yönetmelik oluşturulması çabalarına katkı sağlamaktır. Araştırma Türkiye'deki 46 Devlet, 5 Vakıf üniversitesinin web sayfalarından elde edilen eğitim, öğretim ve sınav yönetmelikleri ile sınırlıdır. Eğitim-Öğretim hayatına yeni başlayan 15 üniversite ve bünyesinde Eğitim Fakültesi bulundurmayan 7 üniversite ile yönetmeliklerde adı geçen sınav, değerlendirme ve öğrenci geçişlerini içeren maddeler dışındaki kısımlar bu araştırmanın kapsamı dışında tutulmuştur. Araştırmada evrenin tamamına ulaşılmıştır. Bu araştırma nitel bir araştırmadır. Eğitim fakültelerinin "Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmelikleri"nin, "sınavlar, değerlendirme ve geçişler" adlı bölümleri "doküman inceleme" yoluyla incelenmiştir. Doküman incelemesi yapılırken, inceleme öncesi, esnası ve sonrası içerik çözümlemesi yapılmıştır. Araştırma da kullanılan yönetmelikler ilgili üniversitelerin web sayfalarından 30 Nisan 2007 tarihi itibarı ile elde edilmiştir. Araştırmanın ana temalarını "Sınavlar, Değerlendirme ve Geçişler" oluştururken bunların her biri için alt temalar ise şöyledir: Sınavlar ana teması için Ara Sınavlar, Yarıyıl Sonu Sınavları, Bütünleme Sınavları, Mazeret Sınavları, Ek Sınavlar, Sınırsız Sınavlar, Tek Ders Sınavları; Geçişler ana teması için Yatay ve Dikey Geçişler, Geçiş şartları, kontenjan tespiti; Değerlendirme ana teması için Ara sınav ve yarıyıl sınavlarının başarı notuna katkısı, Ağırlıklı genel not ortalaması, Yaz okulu, Final, Bütünleme ve Başarı notu ve Değerlendirme türü'dür. Ayrıca bu alt temalar kendi içerisinde de alt temalara ayrılmıştır. Geçerlik ve güvenirlik için, tüm veriler araştırmacılar tarafından incelenmiş, uzman incelemesi ve meslektaş teyidinde sunulmuştur. Ulaşılan sonuçlara göre; üniversiteler arasında Sınavlar, Değerlendirme ve Geçişler açısından önemli kabul edilebilecek benzerlik ve farklılıklar vardır. Bunlar sorunlar doğurmaktadır ve ivedilikle standart bir yönetmeliğin geliştirilmesine gereksinim vardır.

Anahtar Kelimeler: YÖK, Üniversite, Fakülte, Sınav, Değerlendirme, Yatay geçiş, Dikey geçiş

ABSTRACT

The aim of this study is to compare "Education-Teaching and Examination Regulations of Education Faculties" in state and private universities of Turkey in terms of examinations, evaluations, and transitions to determine similarities and differences and so to contribute to the efforts to form a standard regulation among the Faculties of Education in Turkey. In this study, the data of regulations have been obtained from the web pages of universities. This study is limited to 47 state and 5 private universities. The 15 universities which have been started to their education life lately and 7 universities which have not education faculties are not included in this study. Also the parts of the regulations except examination, evaluation and transitions are not studied. All the population is reached in this study. It is a qualitative research. Education-Teaching and Examination Regulations of Education Faculties are examined through document analysis. Researchers applied to context analysis all the phases of the examination during the document analysis. The regulations used in this research are obtained from the universities' web pages on 30 April 2007. Researchers agreed on main themes and sub-themes. Main themes are examination, evaluation and transitions. Sub-themes for examination main theme: Mid-term exam, final exam, make-up exams, additional exam, unlimited exam, uni-lesson exam; sub-themes for transitions main theme: Horizontal transition, Vertical transition, Conditions of transitions and Quota type; sub-themes for the evaluation main theme: The effects of mid-term and Final on the average, Weighted general grade average, Summer school, Final, Make-up exam, Average and Types of evaluation. Also, these sub-themes have their own sub-themes. Researchers examined all data and applied expert analysis and colleague approval. According to the results, important similarities and differences among universities in terms of examinations, evaluation and transitions have been found. These things cause problems; so, a standard regulation should be applied immediately.

Key words: Turkish Higher Education Council, University, Faculty, Examination, Evaluation, Horizontal Transition, Vertical Transition

GİRİŞ

Geçmişten geleceğe özelde bir ulusun genelde ise dünyanın sürekli inşası olarak tanımlayabileceğimiz eğitim, alan yazında; “bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci” (Ertürk, 1972) olarak geçmektedir. Aile ile okul çevresinde oluşan eğitimin hedefleri, yöntemi, içeriği belirlenmiş, özel bir çevrede ve eğitimcilerin kılavuzluğunda gerçekleşen kısma planlı eğitim denir (Yılmaz, 2002). Planlı eğitim sürecinin çeşitli boyutları vardır, bu boyutlar genel olarak hedef ve davranışlar, amaçlar, içerik ve değerlendirmedir. Bunların her birinin planlı eğitim sürecinde çok önemli katkıları vardır. Biri eksik veya sorunlu olduğunda diğerleri de bundan olumsuz etkilenir. Bunlardan sınama durumları (Sönmez, 2005) olarak da adlandırılan ölçme ve değerlendirme faaliyetleri aracılığıyla bütün boyutlar gözden geçirerek gelecekteki öğrenmeler öğrenciye uygun hale getirilip, süreci olumsuz etkileyen değişkenler belirlenebilir ve ortadan kaldırılabilir. Bir eğitim sisteminin başarısı hakkında bilgi veren en önemli gösterge olarak ölçme ve değerlendirme faaliyetleriyle yapılacak gözlemler sayesinde öğrenci davranışlarında hangi düzeyde bulunduğu, ne gibi yetersizliklerin bulunduğu ve istenmeyen davranışların bulunup bulunmadığı belirlenebilir (Kutlu, 2003). Bu nedenle ölçme ve değerlendirme eğitim sürecinin vazgeçilmez bir ögesidir. Turgut (1983) Ölçmeyi, bir niteliğin gözlenip, gözlem sonucunun sayılarla veya başka sembollerle gösterilmesi olarak tanımlarken; değerlendirmeyi ise; planlı eğitim sürecinde ölçümlerden sonuç çıkarma ve ölçülen birey ya da nesneler hakkında bir değer yargısına varmak olarak tanımlamaktadır.

Planlı eğitim sürecinin aşamaları anaokulu, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimdir. Türkiye’de yükseköğretim, 2547 sayılı kanunla düzenlenmiştir. Bu kanunun amacı; yükseköğretimle ilgili amaç ve ilkeleri belirlemek ve bütün yükseköğretim kurumlarının ve üst kuruluşlarının teşkilatlanma, işleyiş, görev, yetki ve sorumlulukları ile eğitim-öğretim, araştırma, yayım, öğretim elemanları, öğrenciler ve diğer personel ile ilgili esasları bir bütünlük içinde düzenlemektir (Madde 1). Aynı kanunun ana ilkelerini kapsayan 5. maddesinin c bendinde ise “Yükseköğretim kurumlarının özellikleri, eğitim-öğretim dalları ile amaçları gözetilerek eğitim-öğretimde birlik ilkesi sağlanır” ibaresi yer almaktadır (YÖK, 2007). Ancak, ilgili maddelerde belirtilmesine rağmen bu bütünlük gerek yükseköğretim kurumlarında gerekse yükseköğretimin işleyişinde birçok alanda tam olarak sağlanamamıştır.

Söz konusu durum, üniversitelerin ölçme ve değerlendirme faaliyetleri için de geçerlidir. Üniversiteler bu faaliyetlerini düzenlemek üzere ‘Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmelikleri’ adı altında bir takım düzenlemelerde bulunurlar. Bu düzenleme neredeyse üniversitelerin her bir fakültesi için bile ayrı ayrı yapılabilmektedir. Adı geçen yönetmelikler her üniversiteye ve fakülteye göre farklılık gösterdiğinden gerek üniversiteler arası gerekse fakülteler arası iş ve işlemlerde çeşitli açılardan sorunlar doğabilmektedir. Genel bir gözlemlerle bu sorunların neler olduğu incelendiğinde, başarı notunun farklılığı, yüksek öğretim kurumları arası geçişler, lisansüstü eğitime girişlerde yaşanan sıkıntılar vb gibi sorunlarla karşılaşmaktadır. Söz konusu bu sorunlar, yukarıda vurgulanan bütünlüğün olmayışının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir Benzer sorunlarla üniversitelerin eğitim fakültelerinde de karşılaşmaktadır. Üstelik eğitim fakültelerinin bir farkı vardır. O fark YÖK’ün Türkiye’deki eğitim fakültelerinde özel olarak bir standartlaştırmaya gitme çabalarıdır. Bu çabalar doğrultusunda Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, 1996 yılı başında MEB ile birlikte başlattığı bir çalışma ile ülkenin öğretmen ihtiyaçları doğrultusunda Eğitim Fakültelerinin öğretmen yetiştirme programlarını yeniden düzenlemiştir (YÖK, 2007). Hem genel olarak üniversiteler arasındaki bütünlüğün hem de özel olarak eğitim fakülteleri arasında yakalanacak ortak bir standardın Türk yükseköğretimi açısından önemi büyüktür. Bunun için eğitim fakültelerinin Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmelikleri arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koymak gerekmektedir.

Araştırmanın Amacı: Eğitim fakültelerinin eğitim-öğretim ve sınav yönetmeliklerinin standartlaştırılmasına katkı sağlamak yoluyla bu konuda yaşanan sorunların çözümüne yardımcı olmaktır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma nitel bir araştırmadır. Bunun için, eğitim fakültelerinin “Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmelikleri”nin, “sınavlar, değerlendirme ve geçişler” adlı bölümleri “doküman inceleme” yoluyla incelenmiştir. Bu nedenle Şimşek ve Yıldırım (2005), doküman incelemenin araştırılması amaçlanan olgu veya olgular ile ilgili bilgi içeren yazılı metinlerin analizini kapsadığını belirtir. Doküman incelemesi yapılırken, inceleme öncesi, esnası ve sonrası içerik çözümlemesi yapılmıştır. İçerik çözümlemesi; belli bir metnin, kitabın, belgenin, belli özelliklerini sayısallaştırarak belirleme amacı ile yapılan bir taramadır (Karasar, 2003).

Araştırmada, Şimşek ve Yıldırım’ın (2005),araştırmacının olguyu, olduğu biçimiyle ve olabildiğince yansız gözlemesi olarak tanımladığı geçerliği elde etmek için, tüm veriler araştırmacılar tarafından incelenmiş, uzman incelemesi ve meslektaş teyidine sunulmuştur. Şimşek ve Yıldırım (2005), inandırıcılık, aktarılabirlik, tutarlık, teyit edilebilirliğin nitel araştırmada geçerlik ve güvenilirliği sağlamak amacıyla kullanılan stratejilerden olduğunu belirtmişlerdir. Araştırma da Geçerlik ve Güvenirliği sağlamak için; inandırıcılık stratejisi verilerin nesnel bir yaklaşımla toplanıp işlenmesi ve tüm araştırmacılar tarafından teyit edilmesi ile sağlanmıştır. Araştırmacılar elde ettikleri sonuçları sürekli olarak birbirleri ile karşılaştırıp, yorumlayarak derinlik odaklı veri toplama mekanizmasını kullanmışlardır. Araştırma konusunda derin bilgiye sahip bir uzmandan araştırmanın çeşitli boyutları ile incelenmesi istenmiş, uzman ile araştırmacılar değerlendirme toplantıları yapmış, uzmandan görüşler alınmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırma Türkiye’deki 46 Devlet, 5 Vakıf üniversitesinin web sayfalarından elde edilen eğitim, öğretim ve sınav yönetmelikleri ile sınırlıdır. Eğitim fakültesine özgü bir yönetmeliği olan üniversite sayısı (2 tane) incelemeyi eğitim fakülteleri açısından yapmak için yeterli olmadığından genel olarak üniversitelerin “Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmelikleri” incelenmiştir. Eğitim-Öğretim hayatına yeni başlayan 15 üniversite ve bünyesinde Eğitim Fakültesi bulundurmayan 7 üniversite ile yönetmeliklerde adı geçen sınav, değerlendirme ve öğrenci geçişlerini içeren maddeler dışındaki kısımlar bu araştırmanın kapsamı dışında tutulmuştur. Buna göre araştırmanın evrenini 46 Devlet üniversitesi ve 5 Vakıf üniversitesi oluşturmaktadır. Araştırmada evrenin tamamına ulaşılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma da kullanılan yönetmelikler ilgili üniversitelerin web sayfalarından 30 Nisan 2007 tarihi itibarı ile elde edilmiştir. Araştırma birden fazla araştırmacı ile yapılmış olup, verilerin toplanması, analizlerin yapılması, sonuçlara ulaşılması aşamalarında uzlaşmaya varılmış, araştırma sonuçlarının kendi içinde tutarlı ve anlamlı olup olmadığını tespit etmek için sonuçlar tüm araştırmacılarca teyit edilmiştir. Öncelikle, üniversitelere ve her bir alt temaya göre bir sınıflandırma yapılmış, sonra üniversiteler arası karşılaştırılmaya gidilmiştir. Veri analizi aşamasında, araştırmacılar tarafından ilgili yönetmelikler çözümlenmiş ve elde edilen veriler üzerinde içerik analizi yapıp, ana tema ve alt temalar çıkarılarak tablolatırılmıştır. Araştırmanın ana temalarını “Sınavlar, Değerlendirme ve Geçişler” oluştururken bunların her biri için alt temalar ise şöyledir: Sınavlar ana teması için Ara Sınavlar, Yarıyıl Sonu Sınavları, Bütünleme Sınavları, Mazeret Sınavları, Ek Sınavlar, Sınırsız Sınavlar, Tek Ders Sınavları; Geçişler ana teması için Yatay ve Dikey Geçişler, Geçiş şartları, kontenjan tespiti; Değerlendirme ana teması için Ara sınav ve yarıyıl sınavlarının başarı notuna katkısı, Ağırlıklı genel not ortalaması, Final, bütünleme ve başarı notu, Değerlendirme türü’dür. Ayrıca bu alt temalar kendi içerisinde de alt temalara ayrılmıştır. Örneğin; ara sınav alt teması kendi içinde; ‘Ara Sınav Sayısı, Zaman Aralığı, İlanı, Sonuçların İlanı, Günlük Limit’ alt temalarından oluşmaktadır. Bulguların düzenlenmesi kısmında ise, üniversite yönetmeliklerinde incelenen veriler, artı (+ = Yönetmeliklerde mevcut), eksi (- = Yönetmeliklerde mevcut değil) ve sıfır (0= Yönetmeliklerde bahsedilmemiş) şeklinde kodlanmış ve buna göre ana tema ve alt temaları kapsayan

tablolara yerleştirilmiştir. Örneğin; Cumhuriyet Üniversitesi Ara sınav sayısı bakımından incelendiğinde, dönemde en az bir ara sınav yapıldığında ‘bir kez’ kısmına (+), ‘iki kez’ kısmına (-), sınavların yapılma zaman aralığından bahsetmediği için bu kısma (0) işareti yerleştirilmiştir (Bak: Tablo-1). Bulguların yorumlanması aşamasında ise, ana temalar ve alt temalar çerçevesinde üniversiteler karşılaştırılmış ve karşılaştırılan her bir temanın sonunda yorumlamaya gidilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Araştırmacılar tarafından veriler incelenmiş ve doğrudan alıntılarla tablolar oluşturulmuş, bu tablolar aracılığı ile veriler açıklanmış ve bu doğrultuda yorumlanmıştır. Kongre yetkililerinin sayfa sınırlaması gereği tablolara yer verilmemiştir. Ancak hem yöntemi hem de bulguları anlamaya yardımcı olmak bakımından her bir ana temada alt bir tema için birer tabloya yer verilmiştir (Tablo-1, 2 ve 3). Diğer tablolara araştırmacılar aracılığıyla ulaşılabilir.

EĞİTİM FAKÜLTELERİNİN EĞİTİM-ÖĞRETİM VE SINAV YÖNETMELİKLERİNİN “SINAVLAR” ALT TEMASI AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

“Ara Sınavları”nın Karşılaştırması

Araştırma kapsamındaki 51 üniversitede bir dönemde uygulanan ara sınavlar, sayı bakımından incelendiğinde şu farklılıklar ortaya çıkmıştır; 34 devlet üniversitesinde ara sınavlar en az bir kez yapılırken, 7 devlet üniversitesinde ara sınav sayısı en az iki olarak tespit edilmiştir. Özel üniversitelerde ise 4 üniversite ara sınav sayısına bir kez derken, 1 özel üniversite ara sınav sayısından bahsetmemiştir. Bununla birlikte 5 devlet üniversitesinin yönetmeliklerinde ara sınav sayısından hiç bahsedilmemiştir.

Ara sınavlar için tespit edilen zaman aralığında ise durum şu şekildedir; 2 üniversite dışında zaman aralığı belirten üniversite olmamakla birlikte, Bu üniversitelerden Karadeniz Teknik Üniversitesi’nde bu zaman aralığını dönemin 8.haftası olarak belirtilirken, Ondokuz Mayıs Üniversitesi ise zaman aralığı için dönemin ilk üç ve son üç haftası dışında kalan süre olarak belirtilmiştir; bununla birlikte, özel üniversitelerin ara sınav tablosu incelendiğinde; yönetmeliklerinde ara sınav için belirtilen bir zaman aralığı yoktur.

Tablo-1 Ara Sınav Alt Teması Açısından Eğitim Fakültelerinin Karşılaştırılması

ARA SINAV (Tablo 1)																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																												
Üniversiteler		ABU	AMU	AKU	AKU	ANKU	ANKU	ATAU	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	BOĞ	

Ara sınavların ilanlarının verilme tarihleri de üniversiteler arası ara sınav farklılıkları arasındadır, bu üniversitelerden 3 devlet üniversitesinde ara sınav tarihleri sınavdan 7 gün önce ilan edilirken, 9 üniversite de ara sınavdan 15 gün önce, 2 üniversite de 21 gün önce, 12 üniversitede 30 gün önce ilan

edilmektedir, 3 üniversitede ise ara sınavın ilan tarihi her yarıyılın ilk 15 günü olarak belirtilirken yalnızca 1 üniversitede her yarıyılın ilk 20 günü olarak belirtilmektedir. Ayrıca 16 devlet üniversitesinde ve özel üniversitelerde ara sınav ilan tarihi ile ilgili başka hiçbir bilgi belirtilmemiştir.

Ara sınav günlük limitinde ise; 19 devlet üniversitesinde bir günde en çok 2 ara sınav yapılması öngörülürken, Kocaeli Üniversitesinde en çok 3, Erciyes Üniversitesinde ise ‘2 ya da daha fazla ara sınav yapılabilir’ ifadesi kullanılmıştır, 25 devlet üniversitesinde ara sınav günlük limitinden hiç bahsedilmemiştir. Özel Üniversitelere gelince, ara sınav günlük limitinin, bir günde en çok 2 olması gerektiğinden yalnızca Ufuk üniversitesi söz etmiş olup, diğer özel üniversiteler günlük limitten bahsetmemiştir.

Ara sınavların sonuçlarının ilanında; 26 üniversite ara sınav sonuç tarihlerinden bahsetmezken, ‘3 üniversite en geç 7 gün sonra’, ‘10 üniversite en geç 15 gün sonra’, 3 üniversite ‘yarıyıl sınavından 1 hafta önce’, 3 üniversite ‘yarıyıl sınavından 2 hafta önce’, 1 üniversitede ‘genel sınav döneminden önce’ olmak üzere ara sınav sonuçlarının ilan tarihini belirlemiştir. Özel Üniversitelerde ise; ara sınavların ilan tarihi olarak Maltepe Üniversitesi en geç 15 gün önce ara sınavlarını ilan ederken, diğer özel üniversiteler ara sınav ilan tarihine ilişkin bilgiye yönetmeliklerinde yer vermemiştir.

Üniversiteler ara sınav bakımından incelendiğinde çeşitli farklılıkların göze çarptığı görülür, bunlardan ilki ara sınav sayısındaki farklılıktır. Kimi üniversiteler ara sınav sayısını en az bir olarak belirlerken, kimi üniversiteler en az iki olarak belirlemiştir. Sınav sayısı açısından bakıldığında böyle bir farklılığın olması, çeşitli sorunlara neden olabilir. Örneğin; aynı bölüm veya anabilim dalında ama farklı iki eğitim fakültesinde okuyan öğrencilerin herhangi bir ders açısından birinin tek diğerinin iki veya daha fazla ara sınavdan geçerek final sınavına gelmeleri kısa vadede öğrencilerin nitelikleri açısından farklar doğurabilir. Üstelik bu durum final üzerinde de etkili olabilir. Zira iki ara sınavdan geçen öğrencinin finalinin iyi geçme olasılığı artacaktır.

Zaman aralığında istikrar sınavın geçerliğini artırırken, sınav tarihlerinin önceden ilanı ve ara sınav sonuçlarının ilanı; öğrenciyi motivasyon, hazır bulunuşluk ve sınavlara adaptasyon açısından etkileyebilir. Öte yandan sınav sonuçlarının ilan zamanlarının hukuksal dayanaklı olması da daha sonra üniversitelerin yaşayacağı “dava açma” sorunlarının önüne geçebilir. Bütün bu değişkenlerde problemsiz olan üniversitelerin öğrencilerinin niteliği de diğerlerine göre yüksek olacaktır.

“Yarıyıl Sonu Sınavları”nın Karşılaştırması

Yarıyıl sonu sınavlarına girme şartları da üniversiteler arası farklılık göstermektedir. Yarıyıl sınavlarına girme şartı bakımından üniversitelerde şunlar dikkat çekmiştir: Yarıyıl sınavlarına girebilmek için 22 devlet üniversitesinde ‘ders kaydını yaptırma’, 19 devlet üniversitesinde ‘teorik derslerin % 70’ine devam’, 1 devlet üniversitesinde ‘teorik derslerin % 60’ına devam’, 2 devlet üniversitesinde ‘uygulamalı derslerin % 70’ine devam’, 19 devlet üniversitesinde ‘uygulamalı derslerin % 80’ine devam’ şartı getirilmiştir. Ayrıca 24 üniversite ‘uygulamada başarılı olmayı’ şart koşarken, 24 üniversitede ‘devam zorunluluğu’, 3 üniversitede ‘ara sınavlara katılmak’ ve 3 üniversitede ‘öğrenim harcı yatırmak’ gerekmektedir.

Özel Üniversitelerin Yarıyıl sonu sınavları incelendiğinde; Yarıyıl sonu sınavlarına, yalnızca Ufuk üniversitesi ‘devam zorunluluğunu sağlamak’ koşuluyla girmeyi öngörürken, diğer özel üniversiteler yarıyıl sonu sınavlarına girme şartı ile ilgili bir bilgi vermemişlerdir.

Yarıyıl sonu sınav tarihlerinin ilanında; 8 üniversite ‘sınavdan 7 gün önce’, 12 üniversite ‘sınavdan 15 gün önce’, 3 üniversite ‘30 gün önce’ sınav tarihlerini ilan ederken, 1 üniversite ‘dönemin ilk 15 günü’ sınavları ilan etmektedir. 22 üniversitede sınavların ilan tarihlerinden bahsedilmemiştir.

Yarıyıl sınav sonuçlarının ilanında; 5 üniversitede sınav sonuçları ‘sınavdan en geç 7 gün sonra’, 2 üniversitede ‘en geç 20 gün sonra’, 1 üniversitede ‘en geç 10 gün sonra’, 5 üniversitede de ‘en geç 15 gün sonra’ ilan edilmektedir. 33 üniversitede yarıyıl sonuçlarının ilanından bahsetmemiştir.

Özel Üniversitelerde ise; yarıyıl sonu sınavlarının ilan tarihi ve sonuçların ilanı ile ilgili yönetmeliklerinde herhangi bir bulguya rastlanmamaktadır.

Yarıyıl sonu sınavlarına girme şartlarının farklılık göstermesi, hatta bazı üniversitelerde bahsedilmemesi üniversiteler arası ölçme ve değerlendirmede adaletsizlikler yaratabilmektedir. Bu adaletsizlikler geleceğe yansımak bakımından oldukça önemli sonuçlar doğurabilir. Örneğin ölçme ve

değerlendirme sürecinin ciddiye alındığı bir üniversitenin mezunu olarak göreve başlayan bir sınıf öğretmenin öğretmenliğindeki performansı ile alınmayan üniversitenin mezununun performansı alınan lehine farklı olacaktır.

“Bütünleme Sınavları”nın Karşılaştırması

Bütünleme sınavları için tespit edilen girme şartlarından, ‘ders kaydını yaptırmak’ 4 üniversitenin, ‘devam zorunluluğu yerine getirmek’ 6 üniversitenin, ‘yılsonu sınavına girmemek’ 7 üniversitenin ve ‘yılsonu sınavından başarısız olmak’ 7 üniversitenin yönetmeliklerinde belirtilmiş olup, 14 üniversitede belirlenen bu şartlardan bahsedilmemiştir.

Özel Üniversitelerde ise, bütünleme sınavına girme şartlarından, ‘ders kaydı yaptırmış olmak’ ve ‘devam zorunluluğunu sağlamak’ özel üniversitelerde bulunmamakla birlikte, ‘yılsonu sınavına girmemek’ Maltepe Üniversitesinde bulunup diğer 3 özel üniversitede bulunmamaktadır. ‘yılsonu sınavından başarısız olmak’ ise Maltepe ve Ufuk Üniversitelerinde ifade edilmiş olup, diğer 3 üniversitenin yönetmeliklerinde söz edilmemiştir.

Bütünleme sınavların ilan tarihi; 4 üniversitede ‘sınavdan 7 gün önce’, 3 üniversitede ise ‘sınavdan 15 gün önce’ olarak belirtilmiştir. 31 Üniversitede bütünleme sınavlarının ilan tarihinden bahsedilmemiştir.

Bütünleme sınav sonuçlarının ilanında, 3 üniversite ‘sınavdan en geç 15 gün sonra’, 1 üniversite ‘sınavdan en geç 7 gün sonra’ olarak sınav sonuç ilan tarihi belirtirken, 34 üniversite sonuçların ilan tarihinden hiç bahsetmemiştir. Bütünleme sınavlarının ilan tarihi ve ilgili sınavın sonuçlarının ilanından hiçbir özel üniversite bahsetmemiştir.

Bütünleme sınavlarının yapılacağı zaman Aralığı 5 üniversitede ‘yarıyıl sınavından 15 gün sonra’, 1 üniversitede ‘yarıyıl sonundaki genel sınav dönemi’, 2 üniversitede ‘yarıyıl sınavından 1 hafta sonra’ olarak ifade edilirken, 30 üniversitede bu zaman aralığından bahsedilmemiştir. Bütünleme sınavının yapılacağı zaman aralığından, ‘yarıyıl sınavından 15 gün sonra’ yapılır ibaresi ile yalnızca Maltepe Üniversitesi bahsetmekte olup, diğer üniversiteler yönetmeliklerinde zaman aralığından söz etmemişlerdir.

Bunlarla birlikte Eğitim Fakültesi olan Üniversitelerin 8 tanesi bütünleme sınavı yapılmamakla birlikte, 26 devlet üniversitesi ile 3 özel üniversite bütünleme sınavından bahsetmemiştir.

Görüldüğü gibi bazı üniversitelerde bütünleme sınavı yapılırken, bazılarında yapılmamaktadır. Kimi üniversitelerde öğrencilere yarıyıl sınavlarında başarısız olma durumunda ikinci bir şans verilirken, diğer üniversitelerde verilmemesi eşitsizlikler doğurabilmektedir.

“Sınırsız ve Ek Sınavları”nın Karşılaştırması

Devlet üniversitelerin sınırsız sınava girme şartlarında, ‘öğrenim süresini doldurmaktan’ açıkça bahseden 22 üniversite bulunurken, ‘3 ve altında dersten başarısız olmak’ koşulundan bahseden 34 üniversite bulunmaktadır, 15 üniversite ‘genel not ortalamasını sağlamamak’ durumunda sınırsız sınav verirken, 12 üniversite ‘sınırsız sınav hakkı tanınan derslerden devam koşulu’ istemektedir. 7 devlet üniversitesinde ise sınırsız sınav hakkından hiç bahsedilmemiştir.

Sınırsız sınavlara girme şartlarından, ‘öğrenim süresini doldurmak’ ile ‘üç ve altında dersten başarısız olma’ koşuluna, adı geçen 5 özel üniversite de yer vermiş olup, ‘devam koşulunu sağlama’ kriteri hiçbir özel üniversitede görülmemiştir, ‘genel not ortalamasını sağlayamama’ koşulundan ise sadece 3 üniversite söz etmiş olup, Maltepe ve Ufuk Üniversiteleri bu koşuldan söz etmemektedir.

Sınırsız sınavların başarılı sayılabilme için, 5 üniversite ‘CC’, 3 üniversite ise ‘genel not ortalamasının 2’den büyük olması durumunda DD alınmasını’ yeterli bulmaktadır. Sınavların yapılma dönemini yönetmeliklerinde belirten devlet üniversitelerden 2 tanesi sınırsız sınavı ‘derslerin açıldığı genel sınav döneminde’, 4 tanesi ‘derslerin ilk açıldığı yarıyıldan başlayarak yarıyıl sonu sınavlarında’ açmaktadır.

Sınırsız sınavlarla ilgili olarak, Sınırsız sınavların ilan tarihi, sonuçların ilanı ve sınırsız sınav zaman aralığından hiçbir özel üniversite söz etmemektedir.

Üniversiteler ek sınavlar açısından incelendiğinde, ek sınavlara girme şartlarından ‘son sınıf öğrencisi olma’ ölçütünden 40 üniversite bahsederken, 6 üniversite bahsetmemiştir. İncelenen üniversitelerden 4 tanesi ‘ara sınıf öğrencilerine’ de ek sınav hakkı vermekte iken Çukurova

Üniversitesi Ek sınavı sadece dikey geçişle üniversiteye kayıt yaptıran öğrenci için uygulamaktadır. Ayrıca 14 üniversite ek sınava girmek için 'devam zorunluluğundan', 3 üniversite ise 'genel not ortalamasının 2.00'nin altında' olması gerektiğinden bahsederken, 1 üniversite bu şartı aramamaktadır.

Özel Üniversitelerde; ek sınavlara baktığımızda ise, ek sınavlara girme şartlarından 'son sınıf öğrencisi olma koşulu' incelenen 5 özel üniversitede yer almaktadır. 'Ara sınıf öğrencisi olma' koşulu ve 'Devam zorunluluklarını' yerine getirme koşulu ise yalnızca Ufuk üniversitesi yönetmeliğinde yer almakta olup, diğer üniversite yönetmeliklerinde bulunmamakla birlikte 'Genel not ortalamasının 2.00'nin altında olma' koşulunda hiçbir üniversite yönetmeliğinde yer almamaktadır.

Ek sınavlar için belirtilen başarı şartlarında ise; 7 üniversite 'CC', 3 Üniversite 'tam notun % 60'ını sağlama', 1 Üniversite '50' alma koşulu getirmiştir.

Üniversiteler arasında ek sınav sayısında da değişiklik görülmektedir, 7 üniversite '1.sınıflar için bir ek sınav', 8 üniversite 'ara sınıflar için üç ek sınav' hakkı verirken, mezuniyet durumunda 'iki ek sınav hakkından' 38 üniversite yönetmeliklerinde karşılaşılmaktadır. Ek sınav sayısından 8 üniversite ise hiç bahsetmemektedir. Ek sınavlarda yer alan zaman aralığı oldukça fazla değişiklikler göstermektedir; 2 üniversite 'dersin açılacağı ilk yarıyılın sonundaki sınavlar', 1 üniversite 'bütünleme sınavlarından sonra' gibi zaman aralığında farklılıklar göze çarpar. 30 üniversite ek sınav zaman aralığından söz etmemiştir.

Özel Üniversitelerde, Ek sınavların ilanı ve sonuçlarının ilanından söz eden özel üniversite yoktur. Ek sınavlardan başarılı olma şartını 'CC' alma koşuluna bağlayan tek üniversite Ufuk Üniversitesi olmakla beraber diğer üniversitelerde söz edilmemiştir. Sınav sayısında, '1.sınıfta bir sınav' ve 'Ara sınıfta üç sınav hakkı' tanıyan tek üniversite Ufuk Üniversitesidir, 'mezuniyette iki ek sınav hakkı' ise bütün özel üniversiteler tarafından sağlanmaktadır. Ek sınavların yapılacağı zaman aralığından hiçbir özel üniversite yönetmeliklerinde karşılaşılmamıştır.

Yükseköğretim Kanunun Öğrenim Sürelerinden bahseden 44.maddesinde, ek ve sınırsız sınavlara girme şartlarından söz edilmiş ve bu sınavların standardizasyonu yükseköğretim kurulunca sağlanmaya çalışılmış ancak bu yukarıda görüldüğü gibi tam olarak gerçekleştirilememiştir.

"Tek Ders Sınavları"nın Karşılaştırması

Tek ders sınavına girebilmek için, 15 devlet üniversitesi 'devam koşulunu', 16 üniversite 'son sınıf öğrencisi olma' şartını, 2 üniversite 'ara sınıf öğrencisi olma' şartını, 26 üniversite 'mezuniyet için tek dersi kalma' koşulunu, 5 üniversite ise 'eğitim öğretim harcını yatırmış olma' şartını aramaktadır. Ayrıca 3 üniversite 'ortalama 2.00'den düşük' öğrenciler için, 3 üniversite de 'tüm derslerden başarılı olduğu halde ortalaması 2'nin altında olan öğrenciler' için tek ders sınavı açmaktadır. Bununla beraber Balıkesir Üniversitesi öğrencilere bir kez tek ders hakkı tanıdığını belirtmiştir.

Özel Üniversitelerin Tek ders sınavına girme şartları açısından karşılaştırıldığında; 'devam koşulunu sağlama' kriteri Ufuk Üniversitesinde görülmekle birlikte diğer üniversitelerde söz edilmemiştir. 'Son sınıf öğrencisi olma' ve 'mezuniyet için tek dersi kalma' koşulu 3 özel üniversitede görülüp Başkent ve Bilkent Üniversitelerinde bahsedilmemiştir. 'Eğitim Öğretim harcını yatırma' ve '2.00 ortalamasının altında olma' koşullarına hiçbir özel üniversitede rastlanmamıştır.

Tek ders sınavlarının ilan tarihi olarak 1 devlet üniversitesi 'bütünleme sınavını takip eden 1 ay içinde' yapıldığını belirtmiş olup 45 üniversite tek ders sınavlarının ilan tarihine yönetmeliklerinde yer vermemişlerdir.

Özel üniversitelerde; tek ders sınavı ilan tarihine bakıldığında yalnızca Yeditepe Üniversitesi, 'dönem sonu sınavından 2 ay içinde' yapılacağını belirtmekle beraber, diğer özel üniversite yönetmeliklerinde rastlanmamaktadır.

Tek ders sınav sonuçlarının ilanında ise; 1 devlet üniversitesi 'sınavdan en geç 7 gün sonra', 1 üniversite ise 'sınavdan 15 gün sonra' olarak zaman dilimlerini belirlemiş olup, 44 üniversite tek ders sınav sonuçlarının ilan tarihinden bahsetmemişlerdir.

Tek ders sınavlarının değerlendirilmesinde; 7 devlet üniversitesi 'CC' alma şartını, 3 Üniversite '% 60 koşulunu' sağlamayı, 1 Üniversite '50' alma şartını getirmiş olup, 35 üniversite yönetmeliklerinde tek ders sınavlarının nasıl değerlendirileceği ile ilgili herhangi bir bilgi vermemiştir. Tek ders sınavlarının değerlendirilmesinde 9 üniversite ise tek ders sınavlarını ara sınavlardan bağımsız olarak hesaplamakla birlikte, 37 üniversitenin yönetmeliğinde bununla ilgili bir bulguya rastlanmamıştır. Tek ders sınavlarının yapıldığı zaman aralığında ise; 2 Üniversite 'dönem sonu sınavından en az 15 gün

sonra' 3 üniversite 'ders alma bırakma haftası', 2 üniversite 'bu duruma geldikleri yarıyıl izleyen ilk yarıyıl' gibi çeşitli ve farklı zaman aralıklarında tek der sınav aralığının ne zaman yapıldığını belirtmişlerdir ve bu aralıklar çok fazla çeşitlilik göstermektedir. İçlerinden 30 Üniversite tek ders sınavının yapıldığı zamanına ilişkin bilgi vermemiştir.

Özel Üniversitelerde, tek ders sınavlarının, sonuç tarihi ve Sınavın nasıl değerlendirileceğine ilişkin bilgiye rastlanmamaktadır. Tek ders sınavlarının zaman aralığından, yalnızca Maltepe Üniversitesi, 'dönem sonu sınavından en az 15 gün sonra' ibaresiyle bahsetmiştir. Diğer özel üniversite yönetmeliklerinde tek ders sınavı zaman aralığına rastlanmamıştır.

Tek ders sınavlarına girme şartları incelendiğinde; göze çarpan noktalardan biri, bazı üniversitelerde ara sınıf öğrencilerine de bu sınava girme hakkının verilmesidir. Ara sınıf öğrencilerine bu hakkı veren üniversitelerde öğrenci sınavı geçip başarılı olma şansını artırırken, diğer üniversitelerde öğrenciler ilgili dersi alttan alabilmektedirler. 3 devlet üniversitesi 'genel not ortalamasının 2.00'nin altında' olmasını tek ders sınavına girme şartı olarak belirlerken, 2 devlet üniversitesi 'tüm derslerden başarılı olduğu halde genel not ortalamasının 2.00'nin altında olmasını' şart koşmuş ve burada bir farklılık oluşmuştur. Tek ders sınavlarının değerlendirilmesinde göze çarpan en önemli noktalardan biri, bazı üniversitelerde tek ders sınavının ara sınavdan bağımsız, bazılarında ise ara sınavla birlikte değerlendirilmesidir. Ara sınavdan bağımsız değerlendirme, öğrenci mezuniyetini tek bir sınava bağımlı kılarken, ara sınavla değerlendirme başarı şansını artırıp, öğrencinin kaygısını düşürebilir.

“Mazeret Sınavları”nın Karşılaştırması

Üniversitelere göre mazeret sınavının yıl içinde hangi sınavlar için açılacağı değişiklik göstermektedir. Devlet üniversiteleri incelendiğinde, 37 üniversite 'ara sınavlar için mazeret sınavı' açarken, 'yarıyıl sonu sınavı için mazerette' bu sayı 21'e düşmüştür. 'Bütünleme sınavı için' 6 üniversite mazeret sınavı açarken, 13 üniversite bütünleme sınavı için mazeret sınavı açmamaktadır. 'Tek ders ve mazeret sınavı için mazeret sınavı' yapan üniversite olmamakla birlikte, 13 üniversite tek ders sınavı için mazeret sınavı yapmadığını belirtirken, 21 üniversite de 'mazeret sınavı için mazeret sınavı yapmayacağını' yönetmeliklerinde belirtmiştir.

Mazeret sınavlarının ilan tarihinde; 'Yarıyıl sınavından sonra 10 gün içinde' 1 devlet üniversitesi '7 gün içinde' 2 üniversite '15 gün içinde' 1 üniversite mazeret sınavlarına ilan tarihi belirtmiştir.

Mazeret sınav sonuçlarının ilan tarihlerinde; 2 üniversite sınavdan 'en geç 7 gün sonra', 1 üniversite ise 'sınavdan en geç 15 gün sonra' sonuçların ilan edilmesi gerektiğini belirtirken, 43 üniversite yönetmeliğinde bu tarihten bahsedilmemiştir. Mazeret sınavları için zaman aralığı oldukça çeşitlilik göstermektedir. Örneğin; 5 devlet üniversitesi 'mazeretin bitimini izleyen ilk sınav döneminde' mazeret sınavlarını yaparken, 2 üniversite 'müteakip yarıyılın ilk haftası içinde' mazeret sınavı yapar. 29 üniversite mazeret sınavlarının yapılması gereken zaman aralığından söz etmemişlerdir.

Özel Üniversitelerin mazeret sınavları incelendiğinde; mazeret sınavına girebilme şartlarından, mazeret sınavının hangi sınavlar için açılacağı konusunda Maltepe, Ufuk ve Yeditepe Üniversitesi benzerlik göstermektedir. Buna göre, Maltepe, Ufuk ve Yeditepe Üniversitesi Yalnız ara sınav için mazeret sınavı yapmakla beraber, Yarıyıl sonu sınavı, bütünleme sınavı, Tek ders sınavı ve Mazeret sınavı için mazeret sınavı yapmamaktadır. Başkent ve Bilkent Üniversitelerinin Mazeret sınavları ile ilgili yönetmeliklerinde herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır.

Mazeret sınavlarının açıldığı sınavlar üniversitelere göre farklılık göstermektedir. Hemen hemen bütün üniversiteler ara sınav için mazeret sınavı açarken, sadece 21 üniversite yarıyıl sonu sınavına ve 6 üniversite bütünleme sınavına mazeret açmaktadır, diğer üniversitelerin bu sınavlar için mazeret sınavı açmaması, açmayan üniversite öğrencileri açısından bakıldığında haksızlık olarak nitelendirilebilir. Diğer yandan akademik takvimlerdeki yapılacak iş ve işlemlerin yoğunluğu göz önüne alındığında sınav üstüne sınav gibi düzenlemelerin akademik ve idari akışta sorunlar doğurduğu da gözlemler arasındadır.

EĞİTİM FAKÜLTELERİNİN EĞİTİM-ÖĞRETİM VE SINAV YÖNETMELİKLERİNİN “DEĞERLENDİRME” ALT TEMASI AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

Devlet ve Özel Üniversitelerin ara sınav notunun başarıya katkısı incelendiğinde; 9 Devlet Üniversitesi ‘ % 30’, 19 Devlet Üniversitesi ‘% 40’, 17 Devlet Üniversitesi ile 2 Özel Üniversite ‘ % 40’, 1 Üniversite ‘% 40-60’ arası, 1 Üniversite ‘% 50-70 ‘ arası, 3 Üniversite ‘%50’, 1 Üniversite ‘% 60’ oranında ara sınav notunun başarıya katkısı belirtilmiş olup, 15 devlet üniversitesi ile 3 özel üniversite ara sınav notunun başarıya katkısından bahsetmemiştir.

Final notunun başarıya katkısı incelendiğinde; 20 devlet üniversitesi ile 2 özel üniversite bu oranı ‘ % 60’, 6 Üniversite ‘% 70’, 5 Üniversite ‘en az % 40’, 4 üniversite ‘% 50’, 1 Üniversite ‘ % 30-50 arası’ final notunun başarıya katkısından söz etmiştir. 15 Devlet Üniversitesi ve 3 Özel Üniversite Yarıyıl notunun başarıya katkısından bahsetmemiştir. Boğaziçi Üniversitesi ve Gaziantep Üniversitesi yarıyıl sonu sınavının başarı oranına katkısından iki şekilde ifade ettikleri için tabloda iki kez işaretlenmiştir.

Başarı Notunda ise; 6 Üniversite başarı notunu ‘50’ olarak kabul ederken, 9 Üniversite ‘60’, 2 Üniversitede ‘CC’ ile ifade eder, 29 Devlet Üniversitesi ile 5 Özel Üniversite Başarı notundan bahsetmemiştir.

Ağırlıklı Genel Not Ortalamasında ise durum; 27 devlet üniversitesi ve 4 özel üniversite ağırlıklı genel başarı notunu ‘2.00’, 3 Üniversite ‘1.80’ olarak belirtirken, 16 devlet üniversitesi ile 1 özel üniversite ağırlıklı genel not ortalamasından söz etmemektedirler.

Yarıyıl sınavında alınması gereken not baremlerinde durum; 3 devlet üniversitesi ‘en az 60’, 1 devlet üniversitesi ‘40’, 9 devlet üniversitesi ve 1 özel üniversite ‘en az 50’, 1 üniversite ‘en az 45’ ve üstü not alınmasını zorunlu kılmaktadır.32 devlet üniversitesi ile 4 özel üniversite yarıyıl sonu alınması gereken not bareminden söz etmemektedir.

Bütünleme Sınavından alınması gereken not baremlerinde; 1 devlet üniversitesi ‘en az 60’, 1 devlet üniversitesi ‘45’, 5 devlet üniversitesi ve 1 özel üniversite ‘en az 50’ alma şartını yönetmeliklerinde belirtmişlerdir.39 devlet üniversitesi ile 4 özel üniversite Bütünleme sınavından alınması gereken not bareminden söz etmemiştir.

Yönetmelikte Yaz Okulu açma ile ilgili ifadesi olan üniversite sayısı 2’si özel olmak üzere 25 tanedir. Bunlardan 9 tanesi mutlak değerlendirme yapan üniversitelerden oluşurken; 13 tanesi bağıl değerlendirme yapmaktadır. Hem mutlak değerlendirme ve bütünleme yapan hem de yaz okulu açan üniversite sayısı 2’dir. Hem bağıl değerlendirme ve bütünleme yapan hem de yaz okulu açan üniversite sayısı 2’dir (Kafkas, KTÜ, Mustafa Kemal ve Ufuk). Görüldüğü gibi yaz okulu açma bakımından oldukça yetersiz bir manzara söz konusudur. Diğer yandan hem bütünlemesi olan hem de yaz okulu açan üniversiteler açısından bir nitelik tartışmasından söz edilebilir.

Bağıl Değerlendirme uygulayan 32 devlet üniversitesi ve 5 özel üniversite bulunurken, 13 devlet üniversitesi de mutlak değerlendirme uygulamaktadır. Yalnızca Celal Bayar Üniversitesi yönetmeliklerinde değerlendirme türüne ve notlar ve dereceleri ile ilgili bölüme yer vermemiştir.

Yarıyıl içi çalışmaların, harf notuna katkısından söz eden tek üniversite Karadeniz Teknik Üniversitesidir.

Üniversiteler incelendiğinde, ‘değerlendirme’ açısından oldukça farklılık gösteren durumlarla karşılaşmıştır. Bunların başında mutlak ve bağıl değerlendirme farklılığı gelmektedir. Doğrunun ve öğrenilmesi gerekenin açık ve ortada olduğu bir durumda sınıf içi başarıyı ölçüt almak ne kadar doğru bir değerlendirmedir tartışılabilir. Çünkü bir anlamda programın hedefleri ihmal edilebilir ve dikkate alınmayabilir (Yılmaz, 2002).

Bir başka farklılık ara sınav ve yarıyıl sınavı notlarının başarı notlarına etkisinde görülmektedir. Örneğin, başarı notuna ara sınavın etkisi göz önüne alındığında %30 ‘dan %70’ e varan katkılar dikkat çekmektedir. Yarıyıl sonu sınavının katkısında ise, yine % 30’dan % 70’ e varan bir etki söz konusudur. Bu farklılık hem mutlak hem de bağıl değerlendirme yapan üniversiteler arasında var olan eşitsizliğin en belirgin göstergesidir. Kimi üniversiteler, yarıyıl sonu sınavından geçebilmek için ‘en az 40 (Kafkas Ü. Vb.), 45 (KTÜ vb.), 50 (Niğde Ü. Vb.), 60 (Kırıkkale Ü. Vb.)’ gibi not baremleri koymuşken, kimileri bundan söz etmemiştir.

Tablo-3 Yatay ve Dikey Geçişler Alt Teması Açısından Eğitim Fakültelerinin Karşılaştırılması

Mazeret sınavlarının, üniversitelere göre farklı sınavlar için açılması da dikkat çekmektedir. Mazeret sınavları gerekli koşulları sağlamak kaydıyla bütün sınavlar için açılmalıdır.

Bazı üniversiteler bağıl, bazı üniversiteler mutlak değerlendirme uygulamaktadır. Bir fakültenin öğrencileri kendi sınıf başarıları bazında değerlendirilirken bir başka üniversitenin fakültesinin öğrencileri mutlak değerlendirilmektedir. Bu uygulamaya çıkacak mezunların niteliğinde farklılık demek olabilir. Ayrıca bağıl uygulayan bir üniversiteden mutlak uygulayan bir üniversiteye yatay geçişlerde de sorunlar yaşanmasına neden olabilir. Bu nedenle değerlendirme türünde bir standart sağlanmalıdır.

Not Aralığında da farklılıklar görülmektedir. Örneğin; kimi üniversitelerde B notuna 80-89 aralığı denk gelirken, kimi üniversitelerde 85-89 aralığına tekabül etmektedir. Gerek yatay ve dikey geçişlerde, gerek lisansüstü eğitime geçişte, gerekse başarı notunun hesaplanmasında sorunlar yaratmaktadır. Bunun için ortak bir not baremi benimsenmelidir.

Üniversiteler arasında ara sınav ve yarıyıl sonu sınav notunun başarı notuna etkisi ve geçme notu farklılıklar göstermektedir. Örneğin; kimi üniversitelerde öğrenciler 50 ile geçerken, kimilerinde 60 ile geçmektedirler. Kimi üniversiteler ağırlıklı genel not ortalaması 2.00'nin üzerinde olan öğrenciyi başarılı sayarken, kimi üniversitelerde bu ortalama 1.80' e düşmektedir. Bu durum da aynı şekilde sorunlara yol açtığından ağırlıklı genel not ortalamasında ortak ölçütlere gidilmelidir.

YÖK'ün eğitim fakültelerinde öncelikli standardizasyona gidiyor olması diğer yandan eğitim fakültesine özgü bir "Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin neredeyse hiçbir üniversitede olmayışı ciddi bir çelişki gibi durmaktadır. Bunun aşılabilmesi için her bir eğitim fakültesinin genelde diğer eğitim fakültelerine benzeşik ve kendi üniversiteleriyle de uyumlu bağımsız birer yönetmelik geliştirmeleri uygun olur gibi gözükmektedir.

Görüldüğü gibi bu farklılıklar Türkiye'deki genelde üniversiteler özelde eğitim fakülteleri açısından, Eğitim ve Öğretim Faaliyetlerinin bir bütünlük içerisinde yapılmadığının bir göstergesi olabilir. Ölçme ve Değerlendirmede görülen bu değişkenlik bir adaletsizlik sayılabilir. İncelenen yönetmelikler göstermiştir ki, Türk Üniversitelerinin ölçme ve değerlendirme konusunda bir standardizasyona ihtiyacı vardır. Dunn, Parry ve Morgan (2002)'in da belirttiği gibi dünyada da üniversite eğitiminde standardizasyon ve ölçütlemeye doğru bir yönelme görülmektedir. Araştırmanın amacında da belirtildiği gibi, Türkiye'de de bu standardizasyonun sağlanması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

KAYNAKÇA

Dunn,L., Parry,S. &Morgan,C.(2002). Seeking quality in criterion referenced assessment. <http://www.leeds.ac.uk/educol/documents/00002257.htm> (24.05.2007).

Ertürk, S.(1972).*Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Basımevi.

Karasar, N.(2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kutlu, Ö. (2003). Cumhuriyetin 80.Yılında: Ölçme ve Değerlendirme. *Milli Eğitim Dergisi sayı 160*.

Sönmez, V.(2005).*Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Turgut, M.F.(1992).*Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metodları*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Yıldırım, A.&Şimşek, H.(2005).*Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, H.(2002).*Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Konya: Çizgi Kitabevi.

YÖK(1981).2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu. http://www.yok.gov.tr/mevzuat/mevzuat_kanun.htm (01.08.2007).

YÖK(1998).Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu. <http://www.yok.gov.tr/egitim/raporlar/mart98/bolum6.html> (18.06.2007)